

Belső-Pesti Tankerületi Központ - 1801
Erzsébetvárosi Kéttannyelvű Általános Iskola,
Szakgimnázium és Szakközépiskola

OM: 201 491

Székhely: 1073 Budapest, Kertész u. 30. ☎: 06-1/ 322-7694

Telephely: 1077 Budapest, Dob u. 85. ☎: 06-1/ 322-6833

e-mail: info@erzsebetvarosiiskola.hu web: www.erzsebetvarosiiskola.hu

INTERKULTURÁLIS PROGRAM

A MIGRÁNS TANULÓK ISKOLAI NEVELÉSI-OKTATÁSI STARTÉGIÁJA

Helyzetelemzés

Iskolánk nevelő-oktató munkáját befolyásolja, hogy az 1995/96. tanévtől kezdődően folyamatosan és mind nagyobb számban vannak jelen a külföldi állampolgárságú, nem magyar anyanyelvű tanulók. Kezdetben a két tanítási nyelvű oktatást igényelték. Jelenlétük azóta is folyamatos. Létszámuk tanévenként változik, általában 15-40 fő között van. Különböző évfolyamokon, különböző osztályokban tanulnak.

Ezek a tanulók a magyar nyelvet vagy egyáltalán nem ismerik, vagy nagyon alacsony szinten, ezért szókincsük a mindennapi életben használatos szavakra, kifejezésekre korlátozódik, a tantárgyak szakkifejezéseinek megértése és használata jelentős nehézséget okoz számukra. Ezekkel a tanulókkal az intézményünk által elnyert Európai Unió projekt (Bábel- IPP) eredményeként létrejött, tanáraink által kidolgozott tantárgy specifikus tananyaggal foglalkozunk.

A külföldi tanulók oktatása, integrálása terén szerzett tapasztalataink, elért eredményeink, valamint, az Európai Unió elvárásai alapján indokolttá, illetve szükségessé vált az interkulturális program bevezetése..

Személyi és tárgyi feltételek

Az iskola humán erőforrása biztosítja a megfelelő végzettségű, és az e feladatok ellátásához szükséges munkaerőt. A migráns tanulókkal való foglalkozást segítik magyar mint idegen nyelv szakos, fejlesztő pedagógus, logopédus és pedagógiai asszisztens kollégáink. .

A külföldi tanulók oktatásának alapvető személyi feltételeit az iskola eddig a fenntartó által meghatározott státuszok felhasználásával oldotta meg.

A migráns tanulókkal való foglalkozás eredményessége, valamint az eddigi jó gyakorlataink megtartása elengedhetetlenné teszi a fentiekben ismertetett személyi feltételek biztosítását, szükség esetén státusz bővítés kérését a fenntartótól.

A *magyar, mint idegen nyelv* oktatásához elsősorban a szaktanár(ok) által elkészített tananyagokat és taneszközöket használjuk, illetve a könyvtári beszerzési keret terhére a tankönyv piacon megjelenő és az iskolai oktatásban is alkalmazható segédleteket megvásároljuk. A modern technológia és oktatásmódszertan fejlődése miatt szükségessé válik tárgyi feltételeink körének bővítése. Rendelkezésre állnak egyes tantárgyakhoz készült szemléltető eszközök. Elkészítettük a *magyar, mint idegen nyelv* tantervünket.

Tapasztalataink

A migráns tanulók jelenléte kihívást jelentett a pedagógusok számára. Kezdetben pedagógusaink nem voltak felkészülve a magyar nyelvet nem beszélő tanulókkal történő foglalkozásra. Az első években ezek a tanulók csak az alsó tagozatos két tanítási nyelvű osztályokban voltak jelen. A szülőkkal való kapcsolattartás eleinte nehézséget okozott, közvetítő nyelvként az angolt használtuk. Sok esetben a szülők egymásnak ajánlották iskolánkat, megosztották a tapasztalataikat, az angol és a magyar nyelv ismeretének hiányában tolmácként működtek közre.

A gyerekek a kortárs környezetben gyorsan megtanulták a legalapvetőbb magyar kifejezéseket, a tanítók, napközis nevelők egyéni foglalkozásokon, de nem tervszerűen foglalkoztak a gyerekekkel. Segédeszköz nem állt a rendelkezésünkre.

A külföldi gyermekek megjelenése lehetőséget nyújtott az elfogadás ösztönzésére, a szolidaritás érzésének és gyakorlásának kialakítására. Ennek megvalósítása érdekében a pedagógusok tájékoztatták a gyermekek anyaországának legfontosabb jellemzőiről, szokásairól, majd ezeket a magyar tanulókkal is megismertették.

A tapasztalatokat az évek során a pedagógusok átadták egymásnak, segítettek egy-egy külföldi gyermek beilleszkedésében.

Pedagógiai programunkban kiemelt feladatként határozzuk meg a másság elfogadtatását, a felzárkóztatást, az esélyegyenlőség biztosítását. Erre a Magyarországon hosszabb távon tartózkodni, illetve letelepedni szándékozó külföldi szülők gyermekeinek is különösen szüksége van. Az érintett fejezetekben megfogalmazott feladatok adaptálhatók és adaptálandók mind a magyar, mind a külföldi gyermekekkel történő foglalkozás esetében.

Nevelő-oktató munkánk során nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy tanulóink széles körű ismeretekkel rendelkezzenek az Európai Unióról.

Helyi tantervünk a történelem tantárgy keretében tartalmazza az alapvető ismereteket az Európai Unióról.

Alapelveink

Multikulturális szemlélet:

Értékként vesszük figyelembe a tanulók állampolgársága, anyanyelve közötti különbözőséget, törekszünk olyan nevelési környezetet teremteni, ahol a gyermekek szabadon megélhetik identitásukat, megtanulják megérteni és elfogadni másokét.

Integráció:

Idegen állampolgárságú tanulóink számára elősegítjük és biztosítjuk a magyar nyelv tantárgyi tanulását, Magyarország kultúrájának megismerését. Eközben értéknek tartjuk, és segítjük őket identitásuk megőrzésében. A tanulók egészséges személyiségfejlődéséhez és szocializációjához szükséges, hogy szűkebb-tágabb csoportjaikkal élő kapcsolatot alakítsanak ki.

Adaptivitás-komprehenzivitás:

Az adaptivitás, vagyis az alkalmazkodás a megváltozott feltételekhez a biológiában a túlélés és a fejlődés alapja. A komprehenzív iskola együtt nevel, nem szelektál.

Külföldi tanulóink a tanév során bármikor érkezhetnek, esetleges távozásuk időpontja sem ismert. A migráns létből érzelmi és személyiségtraumák fakadnak, a tanulási előzmények, szokások is különbözhetnek, nem különben sokszínű a jövőkép, a távlati elképzelések, életmodellek. A pedagógusi adaptivitás a személyiség elfogadását jelenti, a komprehenzív iskola pedig az alkalmazkodás, a különleges bánásmód tere, ahol heterogén összetételű csoportban kooperatív tanulás zajlik. A magyar tanulók állandó tagjai a gyermekközösségnek, de az elválásra nekik is fel kell készülniük, s érzelmileg intelligens válaszokat kell, hogy adjanak a változásokra, szociális kompetenciájuk nekik is adaptív kell, hogy maradjon.

Célkitűzéseink

Az iskola egyik célkitűzése, hogy a Magyarországon tanuló, nem magyar állampolgárságú diákok is az Európai Unió irányelvében foglaltak szerint részesüljenek az oktatási szolgáltatásokban.

Ezért kiemelten foglalkozunk a *magyar, mint idegen nyelv* tanulásával rugalmas szervezeti keretek között.

Interkulturális pedagógiai hatásrendszerünk biztosítja a magyar és nem magyar állampolgárok együtt nevelését, oktatását, beleértve azt, hogy külföldi tanulóink megismerkednek a magyar kultúrával, és a magyar tanulók a külföldi állampolgárok származási országaival.

Tanulást segítő foglalkozásokat szervezünk - ehhez fejlesztő pedagógus és pedagógiai asszisztens áll rendelkezésünkre.

Célunk:

- A nyelvek és kultúrák közötti közlekedésben jártas, reális énképpel és önismerettel, egészséges identitással rendelkező nyitott és elfogadó, autonóm és pozitív életvezetésre képes személyiség kialakítása, fejlesztése.
- Az anyanyelv és kultúra megbecsülése és ápolása, illetve mások anyanyelvének és kultúrájának megismerése, megértése, a különböző állampolgárságú és anyanyelvű tanuló közös nevelésével.
- Az iskolai előrehaladáshoz, a sikeres szocializációhoz, és majd a konstruktív társadalmi integrációhoz szükséges magyar nyelvtudás megszerzése a magyar nyelv tantárgyi és tannyelvi tanulásával.
- A magyarországi integráció elősegítése és Magyarország, mint befogadó ország értékeihez való pozitív kötődések kialakítása, kultúrájának és civilizációjának megismerése és megértése által.
- A magyar és nem magyar tanulók közös nevelése-oktatása az interkulturalizmus és pedagógiai pluralizmus értékei mentén.
- Más országokból érkezett tanulók interkulturális oktatása anyanyelvük és kultúrájuk elfogadása mellett.

Az interkulturális program helyi tartalma, feladataink

Az integráció érdekében konkrét feladatunk:

- Az elemi alapkészségek differenciált fejlesztése.
- A magyar nyelvtudás fejlesztése, hogy minél előbb képesek legyenek a magyar iskolai követelmények teljesítésére, és a sikeres tanulás esélyével haladjanak tovább.
- A történelmi, nemzeti kulturális értékek megismertetése tanulóinkkal, a honismeret szükségességének megértetése, hagyománymentés, hagyományörzés és -ápolás, hogy egészséges identitással válhassanak érett személyiséggé.
- Segítség az anyanyelv megőrzésében, nyitottság további nyelvek tanulására, hogy későbbi életükben – a nemzetközi kommunikáció nyelvét, a magyar nyelvet és hazájuk nyelvét ismerve, Magyarországhoz pozitív kötődéssel tervezhessék meg személyes életük alakítását.
- A tanulási stratégiák meghatározásakor nem magyar anyanyelvű tanulóink esetében is mindenkor a tanuló egyéni adottságaiból, felkészültségéből, motiváltságából kell kiindulnunk, figyelembe véve a szülői, családi háttérrel is. Az iskolába lépéskor a legfontosabb az egyéni foglalkozás, majd az állapotfelmérés és a legszükségesebb kompetenciák meghatározása után az egyéni foglalkozás, valamint a kooperatív technikák alkalmazása.
- A magyar és a külföldi tanulók számára a kooperatív tanulási technikák megtanítása, a tanulás háttérből való irányítása.
- Rendszeres tanári konzultációk folytatása (osztályfőnök, szaktanárok, magyar, mint idegen nyelv szakos tanár, fejlesztő pedagógus), melyek egyrészt a külföldi tanulók haladását elemzik és segítségüket hivatottak szolgálni, másrészt belső továbbképzésként is funkcionálnak.
- A szaktanárok és a *magyar, mint idegen nyelv* szakos pedagógus rendszeres konzultációja, a tantárgyi kompetenciák folyamatos nyomon követése, és az ebből fakadó feladatok meghatározása.
- A szaktanár a szöveges értékelés, illetve a tantárgyi kompetenciák meghatározásának figyelembe vételével egyéni haladási terv szerint készíti fel a tanulót a követelmények teljesítésére.
- Figyelmet fordítunk az azonos országból származó gyermekek közötti kapcsolat erősítésére, a szülők bevonásával együtt.

A nevelés-oktatást segítő eszközrendszer

A nevelési módszer a nevelési cél elérése érdekében alkalmazott nevelési eljárás, melynek célja a tanulók pozitív tevékenységre készítése, a negatív hatások kiküszöbölése. A nevelés eszközei, eljárásai valamint a nevelés módszerei a nevelési folyamat egymással összefüggő, egymást feltételező tényezői, a nevelési módszerek pedig a célokról elválaszthatatlanok, így a nevelési módszereket nevelési céljainkhoz kell igazítanunk.

Pedagógiai munkánk során a következő nevelési módszereket alkalmazzuk:

- A direkt módszerek, a meggyőzés, a felvilágosítás, a tudatosítás, melyek alkalmazása során nagy hangsúlyt kap a személyes példamutatás; az eszményképek kialakítása; a helyes önértékelés és pozitív énkép kialakítása; beszélgetések, előadások, viták lebonyolításakor az életkornak megfelelő értelmi és érzelmi nevelés egyensúlyára törekszünk
- A tevékenységeken keresztül alkalmazott indirekt módszerek, melynek során a megbízás, ellenőrzés, értékelés, gyakorlás alkalmazásával, aktív részvétellel, a gyakorlatban sajátítják el tanulóink az együttélés alapvető szabályait, alakul ki bennük a felelősségtudat, tanulják meg az alkalmazkodást.

Ennek során elsődlegesen

- az ösztönzést tartjuk követendő eljárásnak, hogy a pozitívumokra támaszkodva segíthessük kibontakozni tanulóink értékes személyiségjegyeit. A helyeslés, biztatás, elismerés, dicséret, jutalmazás mind azt a célt szolgálja, hogy fokozzuk tanítványaink teljesítményét, további erőfeszítésekre sarkalljuk őket. Ösztönző módszereink között kiemelt szerepet kap a dicséret és a jutalmazás
- a készítő, kényszerítő módszereket akkor kell alkalmazni, ha a tanuló testi vagy mások testi épsége, egészsége, az iskola értékei veszélyben vannak, s más eljárások – a körülmények mérlegelése mellett – nem, vagy nem megbízhatóan alkalmazhatók.

Alapelv, hogy az iskolai magatartási problémák megoldása az iskola és a pedagógus feladata.

Pedagógiai eljárások

Pedagógiai nevelő-oktató munkánk során alkalmazott eljárások megválasztása minden esetben függ az adott környezettől, a tanulótól, akinek személyiségformálása történik, illetve a pedagógustól, aki alkalmazza azokat.

Szemponyjaink:

- az alkalmazott pedagógiai eljárás maximálisan alkalmazkodjon a tanulócsoport, a gyermek fejlettségi szintjéhez, a lehető leghatékonyabban segítse elő a fejlődését
- az alkalmazott pedagógiai eljárások adjanak lehetőséget mind a közvetlen (a pedagógus személyes példamutatásán alapuló), mind a közvetett (a feladatokon és a kortársi kapcsolatokon keresztül történő) nevelési hatások biztosítására
- Az alkalmazott pedagógiai eljárások terjedjenek ki
 - A szokásformáló eljárásokra (gyakoroltatáson, segítségadáson, az ellenőrzésen és ösztönzésen keresztül)
 - A közösség- és önfejlesztő eljárásokra (diák-önkormányzati feladatokon, a tanulmányi- és fizikai feladatokon, a tevékenységekben való személyes részvételen, a magatartási-tevékenységi modellek közvetítésén, a pozitív egyéni és csoportos minták kiemelésén keresztül)
 - A meggyőződést formáló eljárásokra (beszélgetéseken, a tanulók önálló elemző munkáján, felvilágosításokon, vitákon keresztül)
- Az eljárások kulturális és nyelvi dekódolása a kívánt cél irányába mutasson.

A külföldi tanulók nevelésének-oktatásának szervezeti keretei

- A beiratkozáskor egyeztetés a szülőkkel az osztályba sorolásról, megállapodás a leendő osztályfőnökkel, aki tájékozódik a gyermek „előéletéről”, az anyaország jellemzőiről, és a szükséges információkat megosztja az osztályban tanító szaktanárokkal, az osztály tanulóival és a szülői munkaközösséggel.
- Minden nem magyar anyanyelvű tanuló esetén alkalmazzuk a kompetencia alapú oktatást. Alapvető feladat a magyar, mint idegen nyelv, valamint a szociális kompetenciák meghatározása, ezek alapján a fejlesztés ütemének kidolgozása, megvalósítása.
- A különböző tantárgyak esetében egyénileg, a tanulók érdeklődése, felkészültsége, a magyarországi tartózkodás tervezett időtartamának függvényében mérjük fel a kompetenciákat, illetve határozzuk meg a feladatokat, melyeket egyéni fejlesztési tervben is rögzítünk.

A külföldi tanulók felvétele

Külföldi tanulóink a tanév során bármikor érkezhetnek, esetleges távozásuk időpontja sem ismert.

Az iskolába való felvétel után a tanulók kötelezően heti 1-4 órában, órarendbe beépítve, nyelvtudásuk szintjétől függően, nívócsoportban, külön tanterv szerint tanulják a magyar nyelvet.

A külföldi tanulók értékelése, továbbhaladása

Külföldi tanulók tanulmányi előmenetelének értékelése egyénileg történik. Az iskolába lépéskor – az állapotfelmérésnek megfelelően – meghatározott időtartam áll rendelkezésükre a felzárkózáshoz. A konferenciákon a szaktanárok javaslata alapján a nevelőtestület dönt arról, hogy osztályzattal vagy részt vett bejegyzéssel történjen az értékelés.

Az eredményes munka érdekében a hagyományos értékelő, osztályozó konferenciákon (negyedéves, féléves, háromnegyed éves, éves) történik egyeztetés. Itt állapodnak meg arról is, hogy a külföldi tanulók mely tantárgyakból mentesülnek az értékelés alól.

A tanulók eredményes előrehaladása érdekében nagyon fontos a tantárgyak közötti súlyozás, hiszen csak így lehet őket felkészíteni az esetleges magyarországi továbbtanulásra.

Eltérés az értékelésben, osztályozásban

Általánosan igaz, hogy a rendszeres visszajelzés jó hatással van mind a teljesítményre, mind a motivációra.

Alapszabály, hogy a tantárgyi tudásba a nyelvi hiányosságokat nem szabad beszámítani.

További alapelvek:

- az írásbeli és szóbeli ellenőrzés arányát a tanuló számára kedvezően kell alakítani;
- feleltetéskor különösen ajánlott a lassabb beszédtempó, ha szükséges, a kérdések átfogalmazása, pontosítása;
- dolgozatírásra és feleltetésre több időt kell szánni.

Az idegen nyelvű tanulás tanítása:

Minden tanuló esetében anamnézist veszünk fel az iskolába történő beiratkozáskor, amely megpróbálja feltárni és leírni a tanuló saját tanulási stílusát, esetleges tanulási szokásait.

Ez alapján a fejlesztő pedagógus és a *magyar, mint idegen nyelv* szakos pedagógus bevonásával egyéni fejlesztési tervet készítünk, amelynek megvalósulását az osztályfőnök is figyelemmel kíséri.

Az első órán megkezdjük az idegen nyelven tanulás tanítását. Kisiskolás kortól törekszünk a tanulás önállóságának kialakítására.

Megismertetjük tanulóinkat az idegen nyelvű tanulás sajátosságaival, ilyenek például a szótározási technika, a memorizálás módja, az eltérő kiejtés és betűzés.

Együttműködés a szakmai, egyházi és civil szervezetekkel

- A harmadik világból érkező, menekült, befogadott vagy humanitárius tartózkodási engedéllyel rendelkező menekült státuszért folyamodó tanulók esetében szükséges az együttműködés az ENSZ Menekültügyi Biztosságával, valamint a Bevándorlási Hivatallal. Az együttműködés az alapvető emberi jogok (egészségügyi ellátás, jogi képviselő stb.) érvényesítése érdekében létfontosságú.
- A civil szervezetek szociális munkásai a családok beilleszkedését segítik, további lehetőséget biztosítanak a magyar, mint idegen nyelv tanulására, illetve a kapcsolattartó szerepét is vállalják a család és az iskola között.
- A családok beilleszkedése, a tankötelezettségi törvény megismertetése, betartása érdekében szükség lehet az illetékes gyermekjóléti szolgálatok, családsegítő központok együttműködésére is. Az együttműködés lehet eseti, de ha a probléma gyakori, illetve rendszeressé válik, célszerű megállapodást kötni ezekkel a szervezetekkel, a feladatok konkrét meghatározásával, a felelősök megjelölésével.
- Szoros kapcsolatot tartunk fent a más felsőfokú intézményekkel.
- A jogszerűen és legálisan hazánkban tartózkodó nem magyar anyanyelvű tanulók identitásának megőrzése és megerősítése érdekében felvesszük a kapcsolatot, illetve rendszeres együttműködünk az illetékes nagykövetségekkel és konzulátusokkal.

Kelt.: Budapest, 2016. év szeptember hó 01. nap